

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyzó küldemények intézendők: A ref. lelkeszi lak.

Bérmontesen levelek csak izmért kezék hól fogadtatnak el. A kéziratok nem adatkak vissza.

Kiadó-hivatalt. hová az előfizetési páncok, a lapba szánt hirdetések és felszólalások küldendők: Nagytér 136. sz. a.

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasáhos petit-sor egyszeri hirdetésnél 5 kr. többszörinél 4 kr. Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető. Minden egyes beiktatás után kincstárilleték 30 kr.

A nyilt-térben minden három hasáhos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfizetők, a hirdetések megszabásánál, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

A pártoskodás szellemének káros befolyása az egyéni s társadalmi életre.

(L.) Midőn én a pártoskodás szelleme ellen szót emelek, könnyen azt gondolhatná valaki, hogy kárhoztatok minden országos, hazai pártérdekét, gondolhatná valaki mint ha én a gondolkodástól, küzdelemtől visszaakarnám riasztani az embereket. Azonban én valóban távol állok ezen nézettől! Ellenkezőleg!

Egy szabad államban komoly felelősség van minden honpolgáron, nagy tárgyak, eszmék, gondolatok azok melyek felett ítéletet mondani, melyeket befolyásával előmozdítani minden polgárnak kötelessége. Ily értelemben az egyén van hivatva közvetve határozni egy nép, egy ország, igen milliók sorsa, az utókor életét boldogságát, a jövődőséget érdeklő rendszabályok, törvények felett. Szent és komoly kötelességek ezek, melyeket sem figyelmen kívül hagyni, sem azokkal könnyelműen játszani nem lehet.

Az ilyen komoly irányu, nemes észre törekvő pártok minden tiszteletet érdemlenek. Tudjuk, hogy ritka dolog az, miszerint egy tárgyról két ember teljes tökéletes egyezőséggel gondolkozzék, azonban vannak bizonyos rokon eszmék, melyek egy zászló alá gyűjtik a hasonlólag gondolkodókat úgy hazai, nemzetiségi, mint bár mely tudományos czélokra nézve. Eddig még nem lehet kifogás alá venni a különböző pártokat, ha pedig még ezen felül az egymással szemben álló pártok a czél szentségétől áthatva, nemes tusában, önzéstelenül, szenvedélytől mentesen, tisztán és nemesen emberi fegyverekkel küzdenek egymással: akkor a pártok egymásiránti magatartása eszményi magaslatra emelkedvén, oly üdvös befolyású lesz, mely nem csak az egyetemes elveket tisztázza, s juttatja örvendetes diadalra, de fejti, nemesíti az egyén értelmét, s felvirágoztatja a társadalmat, országot, nemzetet.

Az ily nemes elveknek hodoló különböző pártok emberei még a zöldasztal mellett sem tarthatják ellenségeiknek egymást, azonkívül pedig valóban a legszentebb nemesebb egyetértésben, békés, szeretetteljes viszonyban állanak egymással.

Nem ez az, a mit én veszélyesnek tartok az egyéni és társadalmi életre nézve. Azon pártoskodást értem én, melyben a legtöbb párt megegyezik egymással és ez a dühöngésig vitt pártszellem.

Az ily dühösségig fokozott pártoskodás szelleme aztán nem ismer határt; előtte többé nem az elv fő, melynek zászlója alá sorakozott, hanem mindenek felett a győzelem, a diadal. Az ilyen ha valamely párthoz csatlakozik, kebelét az egész tömegnek indulatosága, makranczossága foglalja el; s nem elégszik meg avval, hogy magát a nemesnek lenni kellő küzdelemet valóságos czívódással és embertelen tusívá aljasítva, hanem elviszi magával a pártoskodás, gyűlölködés szellemét a családi élet szentélyébe és a társadalomba egyaránt. Hány oly csalá-

dot volt alkalmunk ismerni a pártküzdelem szenvedélyének tüzeiben, hol a családi lét béke oltárát felulta a pártoskodás szelleme, hol a férj és nő valóságos ellenségévé vált egymásnak, s ezen ellenséges viszony befészkelte magát a gyermekek szívébe is. Ez valóban a kegyelet megmérgezése a gyermeki szívekben, melynek sokkal kesőbb következése szokott lenni, mint egyelőre fel is gondolhatnók.

Hát a társadalmi életet mily iszonyú mérvben szokta feldulni az eféle pártoskodás? Vanak közügyek, általános elvek, szükségletek, hol nem szabad lenni többé pártnak, hanem csak becsületes szívnek, jó akaratnak a közfejlesztés és boldogulás érdekében; azonban a hol a pártoskodás szelleme ily keserűséggel nőtte ki magát, ott mindent pártszempontból tekintenek, s a különszakadások és gyűlölködések megfolytanak minden nemes törekvést még csirájában.

Az ily dühösséggé fajult pártoskodásban keveset határoz az, a miért az emberek megoszlanak! Ha megkezdették a harcot a roszakarat a győzelemért, az a megáláztatás és legyőzést felele a küzdelem élethalál kérdésévé teszük, s számba sem veszik az emberi életet, csak győzelem minden áron: mindegy ha véres lesz is az!

A pártszellem különösen ellensége az erkölcsi függetlenségnek. Mennél jobban elfoglalja az emberi szívet a pártszendvény annál inkább lát, hall és ítél az ő pártjának érkeivel és értelmével.

Azt mondják sokan, hogy a szabadságról küzdenek, s ugyanakkor feláldozzák saját egyéni szabadságukat, alávetvén érzelmeiket, ítéleteket a pártszendvénynek és fegyelemnek. — Sokszor átlátják az emberek, hogy nincs igazságok azoknak, kik vezérekül állanak, azonban a pártszendvélyt levettekzni nem lehet, így viszhangozzák ama tapsokat és szittokot, melyektől a hazát csengen a pártvezérek jónak látják.

Oly közkívánalmak jönnek felszínre, melyeknek üdvösségét, a hazára háramlandó áldásos hatását minden becsületes szív elismeri magában, azonban, ha szavazásra kerül a dolog a pártvezér kolompjának esengésére hallgatnak, s azután tüzebe, vízbe vakon rohannak. Nem szükséges példákra hivatkozni, minden értelmes olvasó közelről merithet példákat.

Az ilyen nemtelen pártoskodásnak gonoszolva nagy átka nem csak a társadalmi életnek, hanem a történetnek is! — „A görög vagy keleti birodalom meg lőn rendítve alapjában ama pártok által amelynek csupán az amphitheatrumban vívó szekerharcosok érdeme felett hasonlottak meg“ (Ch. I. k.)

Hát ha a multból a jelenre, minden más népektől saját nemzeti életünk jelenére tekintünk, nem fogja-e el szívünket a szomorúság? Ugylátszik, hogy a pártoskodás szelleme nem csökkenni, de ujab, sokoldalról jövő tápanyagokkal fog éleszteni. Eddig csak három felé volt szakgatva a nemzet-

test, most annyi féle lesz a különválás, hogy nem lesz se szeri se száma!

Itt mindenek felett az értelmes és becsületes polgárok vannak odahivatva, hogy a mennyire tehetségökben rejlik, küszöböljék ki hova inkább saját körükből a gyűlölséges és ellenséges pártszellemet! Alljon meg kiki amellet, mit lelkiismerete legjobbnak sugall, s ez kötelesség is, de ne gyűlölje senki azt, ki más elvekből kiindulva, más zászló alá sorakozik, legyen ama szent czél, melyben elvégre minden ellentétes s különböző iránynak összefolyjni, kibékülni kell „a haza minden előtt.”

KÖZÜGYEK.

Szabolcsmegye gyűlésterméből.

E hó 13-án megtartott rendkívüli megyebizottmányi gyűlés daczára a tárgy futosságának és közérdekeségének, nem volt annyira népes, mint azt egyelőre várt lehetett.

A gyűlés tárgyait, mint lapunkban már jelezve volt Nagy János bizottmányi tag indítványát kezdte a megyei új beosztás tárgyában. Mielőtt a jelzett indítvány vitatárgyul felvetett volna, kapcsolatosan a kis-várdai járásterületéből a törvényjavaslat által elszakítottai szándékolt községek folyamodványát olvastatták. Azon értekezlet részletes leírását, melynek kebelében e folyamodvány készült mai számunkban adjuk; ugyazint olvastattok Kenyézöl, Zalkod, Viss községek ugyan ily tárgyu kérvénye, melysyrin a czélba vett elszakítás és Zemplénmegyéhez leendő csatoltatás ellen óvat emelve a megyebizottmány általi pártfogolatlanságot kérelmezik; olvastattok továbbá Csíkszék hasonló tárgybani átirata, melyben panasznak támogatását kérik az országgyűlés előtt; végül olvastattok a Hajdu városok átirata Szabolcsmegye területéhez leendő átcsatoltatásokról illetőleg; ohajtván maoktat továbbra is önálló törvényhatóság gyanánt fentartatni.

Minden jogos panasok és sérelmek tudomásul vétetvén: pártfogolások a maga útján elhatározottak.

Következett Nagy János indítványának tárgyalása. A tárgyalás alkalmával érdekes vita fejlődött ki, többen s igen érdekesen szöglottak hozzá: hangsúlyoztatott különösen, hogy a megye, különben is a Tisza folyam által természetesen határoltatván, az elszakításoknak nincsen semmü értelme.

Indítványozó indítványát hosszasan és igen erős érvekkel indokolta, különös sulyt fektetett azon körülményre a többek között, hogy a törvényjavaslat által jelzett megtakarítás a megyék új beosztása épen nem fogja előidézni. A megyebizottmányi tagok ószhangzólag oda nyilatkoztak, hogy a szétdarabolás és új beosztás mind közigazgatási mind kereskedelmi tekintetben sérelmes, hogy a még inkább növelni fogja a már is mutatkozni kezdő részvétlenség a közügyek iránt. — Altalában abban történt megállapodás, mi határozatilag is kimondottok, hogy az új megyerendezés a jelen viszonyok között korszerűtlen, sérelmes és ártalmas lévén, az ellen ugy a miniszerium, mint az országgyűlés elé felirat fog felterjesztetni.

Szabolcsmegyei kisvárdai felső járásából Ung-Bereg megyéhez csatoltatni szándékolt községek képviselőinek értekezlete.

Allig tétetett külön a napi lapokban a belügyminiszernek most már mindenki előtt ismeretes törvényjavaslata a megyék kikerekítés tárgyában, mely igazán oly nagy port vert, ugy felzavarta a léleket, a mint törvényjavaslat mostanába nem: t. Ilosvay Kristóf ur azonnal egy felhívást intézett a kis-várdai járásban érdekelte községek előjárói, birtokosai és összes lakosságához s azokat egy e tárgybán tartandó gyűlésre, Kis-várdára f. évi jan. 9-re meghívta.

A nevezett napon, a „Szabolcs” olvasói előtt is tudra levő 20 községből, körülbelül 200 ember sereglett össze Kis-várdán a gyűlésre. És ez elég világos és kiáltó bizonyosság arra nézve, miszerint a szándékolt területszabályozás s új beosztási tervzet a községek közérdekelte mélyen sértő. Azért jöttek tehát össze, hogy ez érzelmenek együttesen hangot, — s szóval és írásban kifejezést adhassanak. Az alább írottak bizonyítják, miként ez oél el lett érve.

Megkísértem híven írni le a gyűlés felvételét. A szenvedély és felhőborodás sugallta kifakadókat számdokosan igyekeztem említeni.

A gyűlést d. e. 11 órakor nyitá meg az egybe-hívó t. Ilosvay Kristóf. Utalt a lapok utján ismert törvényjavaslat azon részére, mely Szabolcsmegyétől, csupán e mi járásunkból, 20 községet javasol el — és Ung-Beregme gyézhöz hozzászólott. Fajdalmas hangon mondta, hogy: „olyan időt élünk, a midőn nincs kibeni bizni! Magunkra támaszkodhatunk csak. Az, a kinek már hallatni kellett volna szavát — a szavakkal kerülünk országgyűlési képviselőjére célzott — melyen hallgat most is.” Ő polgári jelenlétének tartá az értekezletet összehívni. Felkéri a községeknek, hogy a hozandó határozatok feljegyzése végett jegyzőt válasszanak. Ezzel a tanácskozást megnyitja. — Beszédét több ízben élénk helyeslés s éljenzes szakítá felbe.

Jegyzőnek megválasztottat, t. Kovács Lajos ur, ki a jegyzőt tollat azonnal fel is vette.

Mielőtt a tárgy tüzetes feljegyzése megkezdődött volna: Liptay Károly ur az elnöknek, az értekezlet összehívására körül kifjött burgólkodásáért jegyzőkönyvileg köszönetet szavaini indítványozza: mi megszatvatatott élénk éljenzesek között.

Szóltatták aztán a szovonyen forgó kérdéshez, t. i.: Szabolcsmegyében dhajtuk-e maradni továbbra, is, vagy átmenyünk Ung-Beregme gyéhez: Bérési József, Pilisy László, Liptay Károly, Hrabovszky Rudolf, Harsányi. Kisebb-nagyobb részt többen is vettek a vitában. Mind-mind hangszólóak a serelemet, melyet a kérdéses területszabályozás min. törvényjavaslat a megvén ejtet. — Hangszólóak, hogy megynéket éjszak felő a nagy és hatalmas Tisza folyó választja el a többi vele határos, szomszéd megyektől. — Nemelyek részletesen is megbeszéltek az okokat, melyek ma és jövőre is azt követelik, hogy megynék természetes határa a Tisza folyó legyen. — Törvénykezési és közgazgatási tekintetek azt kívánják, hogy a kikérikett községek, ezentul is Szabolcsme gyéhez csatolva maradjanak.

Ezen szavak és indokok a községek nagyszámu képviselőinek helybenhagyásával és óhajtatásával találkozná: a szándékolt új beosztás által okozható sérelem orvoslása vegett több indítvány tetteket. Ezek közül hosszas vita után elfogadtattak a következők:

1. A megye a legközelebb janu. 13-án tartandó rendkívüli biztonmányi gyűlésen kerességek meg s keressék fel az iránt, hogy az országgyűléshez benyújtandó kérvényüket pártfogolják, helyesléssel pecsételje, s törvényhatósági tekintéllyel erősítse, ellássa s kiserje. — E kérvény benyújtása Vidovich Ferenc szolgaróira bízott.

2. Az országgyűléshez kérvény intézéséek, a melyben részletesen kifejtve legyen, hogy megynéknek a kérdéses részen, legtermészetesebb határa lehet a Tisza. — S hogy a kijelölt községeket az unjon alkalandó Ung-Beregme gyéhez bekebelezni hátrányos, söt vezéles ügy törvénykezési mint közgazgatási tekintetben.

3. Egy küldöttség választassék, mely a kérvényt személyesen vigye Budapestre.

Az indítványok elfogadtattak. Az utóbbi azon hozzándással, miként a küldöttség tagjai mulhatatlan keressék meg az ügy támogatása végett a ház elnöket, a helyigymisztert, az osztályok elnökeit, melyekben ez ügyet majd tárgyalni fogják, a pártok vezérferfiát s jelesebb szónokait kivétel nélkül mind s ügyünk állásáról s kérelmünk jogosságáról őket felvilágosítani, meggyőzni igyekezzenek.

Elfogadtattó továbbá azon nézet, hogy ez a küldöttség akkor fog felmenni, midőn a sokszor említett törvényjavaslatot éppen tárgyalni akarják. — Hogy ezt biztosan megtudhassa a küldöttség elnöke: megkerestettek a szabolcsme gyei követek, miként e tárgyra nézve említett elnökök tudósítani sziveskedjenek.

A megbeszélteményhöz benyújtandó kérvény szerkesztésére Vidovich Ferenc, Rézler György, Szepessy Mihály, Hrabovszky Rudolf kérttek fel. — Ezen vá-

lasztmány fogja szerkeszteni az országgyűléshez terjesztendő kérvényt is. Liptay Károly, Pilisy László és Lövey Antal urak nevezetvén ki, illetőleg választatván az előbbiekk.

A kérvény felvitelle s illeto helyen leendő átadására közfelkialással megválasztattak a következők: Ilosvay Kristóf, Járny József, Pilisy László, Liptay Károly, Lövey Antal, Bérési József, Vaisberger, Vidovich Ferenc, Erdőhegyi Lajos, Iványi gör. cath. Szlammer Alajos rom. cath. lelkesek, Simon Ferenc, Pilisy Lajos. — Figyelmebe ajánlottat küldöttségnek, hogy a megye minden országgyűlési képviselőt keresek meg és kérjék fel, miként e küldöttséghez csatlakozzanak. — E kérdésnél kimondottat, hogy a ki az illeto községekbel önként ajánlókzik s csatlakozni dhajt ezen küldöttséghez, mindaz örömmel fogadtatik és küldöttségi tagul fog tekintetni.

Hogy a kérvény indokolásnál el legyen látva s okadatolva legyen, erre néve abban történt a megállapodás, hogy egy-egy úv kizsítettet külön-külön mindenik közseg számára ugyanev szöszerezten elíratat: „a Szabolcsme gyé kisvárdai járásából Ung-Beregme gyéhez csatoltatni szándékolt törvényjavaslat elleni kérvény, aláírói, péld. Eperjeske községekbel N. N.

Éz aláírású ívek aztán a kérvényhez fognak csatoltatni. A mint aláírva lesznek a községeknek — ha lehet minden lakosai által, azonnal Hrabovszky Rudolffhoz küldessenek be Kis-Várdába.

Ezen határozatok hitelesítése s a jegyzőkönyv aláírása után az értekezlet d. u. 2 órakor feloszlott, azon reményvel, hogy ügyünk, mely igazságos, s kérelmünket, mely méltányos, megnyerendük.

Görömbi Péter.

A népevelő és államférfi.

Egy világi pályára készülő egyén előtt, mint fényes eszménykép és a vágyaknak netovábbja tűnik fel az államférfi magassága, aó vágyik e csillgó polczra, hol boldogságának nagyságát, szellemének mélységét és magasságát bámultathassa. Minden más állás kisebbnek, csekélynek tűnik fel előtte!

És valóban úgy is látszik, hogy az ily magas állásu egyének tehetnek legtöbb jót és hasznot, hátrának legtöbb áldást hazára és népre, pedig van egy állás ott lenn a homályban, még ma is sok részben elfelejtve, lenézve, semmibe véve, van egy állás hol a lelkiismeretes küzdőre, hajpaltól alkonyig munkálkódóra szegénység, nélkülözés, nyomor várakozik, és állás a népevelő állása, mely szerintem fontosabb mint az államférfi.

Nem könnyelműleg, nem hebelhurgán mondtunk ki e fontos szavakat, melyekben, lehet akár egyén ki megbotránkodik, nem is vicialjuk magunknak a feltalálás dicsőségét, mert ezeket már hangoztatta egy amerikai nagy férfi us a nevelésről írt értekezésében. De ha kimondottat álljon ut annak indoklása is, hasonlitsuk kissé össze az államférfit és népevelőt.

Az államférfiúnak mindenekfelett magas állása van; fény, gazdagság, kényelem és kitüntetés környézik őt, a lélek, a szellem nincs lekötte a mindennapi megélhetés, sokszor egy népes család fenntartásának gyötrelmes gondjaival, ugyanazért szabadon és könnyen munkálkodhatik, nem nyúgzi le semmi, fenn esaponghat, magasa törhet, neki élvezet a munka és a küzdelem; a népevelő ellenben a száraz kenyérről sokszor alig valamit töböt élvezve, kenyér után kiáltó családja körül kimenekülve, megrongált kedélyű szorongó szívvel lép az ártatlan gyermekek közé; nyájas, szelíd arcot kell ölténie, hiába szakgatja szívét a gyötrelm.

Az államférfi megvérdheti vagyonukat és lakásukat, de mennyivel többet közönlelnek annak, aki azoknak szellemi tehetségeit s erkölcsi érzelmeit költi fel, akikért vagyonukat szerzetik s lakásainkat építettük és a kik gyermekeinket folyton növekvő szere-

tet és tekintet tárgyává tessük. — Söt bátran kimondhatjuk, hogy a népevelőkben sokkal magasabb képességek is szükségeltetnek, mint egy államférfiban. Az a legmagasabb képesség, — mint Channing mondja, — mely legmélyebben behatol az emberi természetbe, az emberi természetet minden irányzatában felőlve; nyomonza a gondolkodás és erkölcsi működés törvényeit; ismeri az emberi természet tökéletességét és a módokat, melyekkel azt meglehet közelíteni; ismeri a rugókat, indokokat és eszközöket, melyekkel a gyermeket összes képességei összhangatos és erőteljes kifejtésére s használatára lehet serkenteni; átlatja a gyermekeket fenyegető veszélyeket, s tudja miként kell helyesen megsekelni a körülmények által a gyermek szívére gyakorolni szokott befolyásokat. Az államférfi hivatása ehaz képest csekélység. Az államférfi főbb foglalkozása valamely nép külső érdekei felett örködni; a nevelés, annak szellemét élesíteni. Az államférfiúnak tanulmányozni, vezetni kell a közönség szenvedélyeit és emioleleteit; a nevelőnek az emberi természet leglányosságban, legmélyebb és legfenségebb alul erőt kell tanulmányozni. Az államférfi durva eszközökkel hat durva czelokra; a nevelő a legfinomabb befolyásokkal hat ama gyöngéd cseri lenyre az emberi lélekre.

Általában megszokott dolog a látszatos magasságot bámulni. Az óriási tölgynek csak eskes lombkoronát bámulunk nem jutván eszünkbe, hogy a földben melyen rejlo gyökerek tartják fenn annak életét, így az emberiség kimagasló alakjait dicsóitve bályogozunk, míg az emberiség boldogságát vesszük. — gyakran életök árán munkálókát semmibe se vesszük. A zaj és feltűnés okozó működést, mely nagyfellelre terjed, s azért soha sem hatol a felületen felül, dicsőnek tartjuk. A sokaságot elbáviló a hivatalos méltóság látása, s bámulva áll meg az előtt, ki történetesen némi magasságra emelkedett az államban. A nagy néptömegek felvilágosítani tudó szónok, ki legtöbbször csak hangzatos szavakkal hat, a nélkül, hogy valami önálló, önzetlen elvet, vagy eszmet megszilárdítana, nagy ember hírére jut, ellenben az ki sokakot elefejtve boldogan, de következetesen munkálkodik; igen ritkán részesítették még az elismerés jutalmában is.

Nemcsak el nem ismerték különösen pedig hazánkban a néptanító, de valóban sokak előtt kevesebbre becsülték a barompásztorokat. S mi az oka ezen csekély méltánysáknak? Én ez okot különösen kötetben velem rejleni.

1-ször abban, hogy magok a népevelők (tisztel-e a becülésre méltó kivételnek!) tessük aljassá e magasító állást! Ó mennyi szomorú adatot meríthet magának e tekintetben csak megynékben is a figyelmes körültekintő?... Sok községben valóságos sátrya a népevelés ügye. Tisztátalan, rongyos külső, iszákosság jellemzi sok helyen a népevelés embereit. Közelről tudnánk példát mutatni ahol a tanító részegen káromlásokkal nyit be napoként a gyermekekhez, ki Istennek szent nevét mindennap tanítja — káromolva gyermekek előtt. Ó mennyit rongy egy csapni való egy község erkölcsi életén! Kivánhatja-e egy ilyen, hogy tiszteltessek, hogy többre becsültessek egy értelemten, de becsületes pástör embernél? Sajnos dolog, hogy az ilyenek még továbbra is meghagyatnak a tanítói szenteség álláson! Vagy az mondati, hogy nem bír a szegény község elég fizetést adni egy képzett tanító elttartására? Én ezt keréken tagadom! — A szülőknek mindent meg kellene tenni vagyonuk rövidítései is az ilyeneknek meggyérésére, hogy gyermekeik óriási és vezetői legyenek. É czéla kellene fordítani minden fényűzést. Az emberek pedig ellenben legtöbb-ször minden egyébben helyzetüket felülmúlva is kötetnek, és ebben nagyon is takarékosak; pedig ebben az egyben még a pazarlás sem ártana, minden egyébben pedig szükséges volna a takarékoskossá! A legelosóbb ruhában kellene járniok, a leegyszerűbb edellel élnoik, ha másképen nem tudják biztosítani családjuk számára a legjobb tanítást. A nevelés ügyében valóban nem kellene gazdálkodni. A pénz sohase kellene mérlegbe vetni a gyermek lelkével.

A „Szabolcs“ tárczája.

Élet, egészség, betegség, halál.

Jelige: „Világosság, igazság és függetlenség a physical és moralis egészség legmagasabb kifejlődésének rugói.”

Rikli Arnold (Thermodynamica).

Miért és miként hal meg az ember betegség által? Miért és miként lesz az ember általán véve beteg? Három okból halálhoz meg az emberek: 1-ör Erőszakos halál által, mely hirtelen bekövetkezik, ilyen p. o. a testi sérelmek, megfúlas, mérgezésiek stb. 2-ör. Az agzkor vagyis végelgyengülés miatt. 3-ör. Betegségek által.

Igen gyakran megtörténik azonban, hogy a halál nemét valóságos meghatározni nem lehet, így p. o. egy kilerőszak által okozott sérélem, csak hosszas szenvedés után vezet a halálhoz; továbbá némely nem a tudóvszéknek inkább lassu megfúlasra mutat stb.

As első halálnevelen igen sok ember veszt el, mert az ember, ki egy kis gyenge lény a nagy mindenségben, egy parányi része a mérhetlen teremtettségnek, oly gyakori veletlenségnek van alá vetve, mely ellen mint egy fuvalom, vagy játszó labda nem tehet semmit. — Egt viharok, földrengések, tűz, vizáradások ezeket semmisítették meg már az emberiségéek és a mely részt a természeti s elemi csapások megkíméltek, azt a félrevezetett emberi természet és szenvedélyek rongálják folytonosan. Így gyilkosságok, háború és a bitófa ezreinek, még pedig egészséggel bíróknak életét oltá el. Sokkal ritkább már ezeknél a természetes halál.

A természet által rendelt életkor legalább 125 évre lehet tenni. Söt néha fordulnak elő magasabb életkoru egyének is egészen 150 évig; mindenesetre igen kevés ezeknek száma az 1200 millió embertömeghez képest, mivel korunkban az emberek folytonos élvezetek után hajhásznak s hirtelen lejár életök fonala

a sok izgatók miatt, úgy hogy az emberek életét 30—40 és egynehány évre lehet átlagosan számitani, miután a legtöbb haláleset a természetellenes állapotban és az étellel való visszaélések megszámlálhatatlan nemében rejlik.

De tulajdonképen mi hát az a betegnek tenni? És mi az a meghalni? Ezen fogalmakat csak akkor érthetjük meg, ha először az ellentéteket az életet és egészséget ismerjük; — tehát taglaljuk először ezeket.

Élétel bir a szó szorosabb értelmében minden a mi körülöttünk van; az egész mindenség úgy, mint a legkisebb részecskék, söt minden parányi étellel és mozgási tehetséggel bir ezen tag értelemben, változásnak lévén alvátve egyenlősített; amennyiben alakot olt magára, létezik és ismét emulzik; szorosabb értelemben pedig értjük az élet alatt az önálló és bizonyos értelemben vett idő és térre nézve független nyilvánítását a tevékenységnek és mozgásnak ily értelemben bir a növény étellel valamint az állat is, azon különbséggel, hogy a növénynek, csak belső mozgás létezik, az állatoknál pedig külsőmozgás is látható; tagok és műszerek által, lábak, szárnyak stb.

Az életnek legbensőbb fogalmát emelri észszel megérteni nem lehet, mert a természet titkába emberi természetén hatni köptelen, annyira, hogy lehet mondani, mikép minél inkább igyekeznek az életnek fogalmát csak anyagilag is felfogni, azt vegytani és physical törvények szerint jelezni akarni, annál inkább eltérnek az élet valódi fogalmának tiszta megvilágításától; működnek ugyan e czéla irányáig, physical és vegytani törvények is látszólag, de ezek mind alá vannak vetve egy felsőbb vezetésnek, az átszellemlésnek és egy magasabb egység szolgálatában állanak. — Ezen körülménynek felismerése vezet az embereket vétrára.

Ezen magasabb, minden lény felett uralkodó és megtartó egységet életetérnek is neveztek, azonban ezek ismét csak a physical és vegytani törvényeken

alapuló természetet jelölték ki. De ezen szó életetér nem tudja az élet mibenlétét megfejteni; és így ismét csak igazolva van az előbbi mondat: hogy a természet belsejébe emberi lény nem hathat.

Minden egyes teremtménynek, úgy az embernek is egy külön élettvény létesítettet, mely az élet jenségeit, az ó tünényeit, alakra és időmra, nagyságra, színre, mozgásra és tevékenységre, idő és tartamra; és a mely szinte a külvilággal érintkezés által a többi teremtményekkel és dolgokkal tudatlan kivül szablyozza az ó érzéseit, gondolatait, tapasztalását, fantáziáját, szaporodását, nevelését és művelését.

A mennyiben ez élettvény az emberi létnek alapszemeje; egyszersmind az embernek egészségi törvénye is; mert egészségesnek lenni nem egyéb, mint az életet öszhangzólag kepezni az eszmével; amely annak alapján létezik.

De mivel az egészség törvénye megszámlálhatatlan egyes rendeltésből tetteket össze, a melyek a dolgoknak természetes folyamában lehetetlen, hogy minden időben, minden pillanatban, minden egyes embernek természetével, az élettvény eszméjével öszhangzólag találkozzanak össze, és amelyek azon felül váltakoznak, és alá vannak vetve az életidőnek, nemnek, egészség, idő- évszakok és égal változatnak; így kitűnik az, hogy gyakran majd előbb, majd később, majd gyengébben, majd erősebben mutatkozik az emberi létben, hogy többé meg nem felel az eredeti eszmének, amely az életet, mint egészséget mutatja, mint is aztán betegségnek nevezik.

De örökidei kell attól, ami megtörténik még a leghiresőbb tudomány emberének is (orvosok, bolcsészek stb.) hogy t. i. a betegség alatt töböt értsenek, mint valóban kellene; továbbá örökidei kell a betegségét, úgy idegen, a testi létől mintegy független, önálló folyamatot tekinteni, úgy tekinteni, mint egy állapot az államban, mintegy idegen valamit, mint mely a testnek ellensége; s ennőfoga minden áron

számok érdekességéről tanusodik. Általános örömet s teljes meglepetést lehetett szemlélni a távozó díszes közönség arczaín.

(G) **Özv. Jármy Menyhértne** urnó a ref. új templomra 200 forintot kegyeskedett adományozni! Fogadja a nemes lelkű nő az egyház forró köszönését ezen kegyes tettéért, melyvel érintett egyház hivatát most és jövőre örökölő hátlára kötelezte.

(r) **Krasznay Gáborné** urnót a ref. egyház előjáróságának a napokban volt szerencsése megnyerni balányának az utjemploma javára febr. 16-ikán tartandó, kisorsolással egybekötött báljára; melyre addig is míg a külön meghívók szétküldetnének; a n. é. közönség tisztelettel meghívatik.

(t) **Taborszky és Parsch** zenemű kereskedésében újabbon következzeneművek jelentek meg s kaphatók: „Jellemrajzok magyar népdalokból” Zimay Lászlótól ára 1 ft 20 kr. „Kraich Polka” Angyal A-tól ára 50 kr. „Májusi eső” Dupont A-tól ára 50 kr.

(l) **Szomjas dadi járásbeli képviselő** ur beküldötte szerkesztőségünkbe választóihoz intézett nyilatkozatát, melyben igazolni óhajtja azon állást, melyet a mostani pártalakulásokkal szemben elfoglalt. Mi távol állván a politizálástól, e program érdemeleg bevonásáiba nem bocsátóhatunk; azonban hangok emelkednek, melyek a t. képviselő urnak eljárását nem tartják egészen correctnek.

(—) **Kis Józsefné** urnó Debreczenből egy valóságos művészi ízlésű tanuskodó díszmütárgyat küldött a ref. utjemplom javára játszó tárgyak közé. Fogadja az egyház köszönettel szives megemlékezésért.

× **Uj és sajtóságos távirtd.** Ne gondolják azonban a t. olvasók, hogy valami világhírű találmányról van szó! az egész egy kis csengő egy fára csingölög kötve, melyet a jöfőle városi tolvajok derekaikon hordanak, s hogy az éjjeli örök figyelmét félre vezessék egész ellentétes irányban, mint a czinkos tolvajlasi műtétét végezi, ezzel csengetni szoktak, s ennek segélyével társalognak. A rendőrök azt gondolván, hogy valami eltevett csikó, vagy juh bolony az utcán a hang felé mennek. A tolvaj pedig ha veszedly van, ezzel ad jelt. E napokban sikerült egy ilyen új távirót természetes távirtdjával együtt elcsipni. A corpus delicti a kapitányi hivatalban megtekinthető.

(l) **Rövid mézesnapok után** keserű felbredés érte özv. Schwarz Józsefné leányát, kit Schwarz Herman nőül vevén, 3 napi együttlét után megszokták az alkalmossal magával vitte anyása 25 ft készpénzzel s neje 2 ft értékű két pár arany fülbevalóját.

(6) **A nyiregyházi ref. utjemplomra** játszanó főnyeremény tárgyak Kubassy G. ékszerész kirakataiban mindenkor megtekinthetők.

A KÖZÖNSÉG CURIOSUM.

Váltóügyi curiosum.

A szabolcsmegyei takarékpénztár. P. S. pesti lakost mint főadós, P. M. nagykállói és L. A. szakolyi

lakosokat pedig mint kiegészítő kezeseket, a nyiregyházi kir. törvényszék előtt 2665/1873 P. sz. a. 360 ft s jár. iránt indított váltó keresettel támadta meg, s e kereset tárgyalási határrnapjál 1873-ik év június 5-ike lett kitűzve. Történik azonban, hogy felperesi ügyvéd, 1873 június 4-én tehát a tárgyalási határrnap előtt egy nappal a törvényszék előtt megjelent, alperesek ellen, kik nagyon természetesen — jelen nem lehettek, jegyzőkönyvet veszen fel, melyben kéri őket meg nem jelenés alapján marasztaltatni. A kir. törvényszék — figyelmen kívül hagyva a tárgyalási határrnap és jegyzőkönyv kelte közti különbséget, alpereseket 360 ft. tőke, 1873 jan. 3-tól járó 6% kamatai s 33 ft 10 kr. perköltség megfizetésében csakugyan elmarasztalta, s e marasztaló végzést alperesekkel szabályszerűen közölte.

E végzés ellen P. M. II. r. alperes felfolyamodott melyben előadja: hogy semmi az ellenök hozott végzés, a) mert Jan. 5-én, vagyis a tárgyalási határrnapon ő megjelent, de jegyzőkönyvet fel nem vett, mert alperest ott nem találván, teljes joggal azt hitte, hogy jelen úgy a főadós által időközben bizonyosan kiegyenlítették, b) mert 1873. június 4-én, tehát a tárgyalási határrnap előtt egy nappal vétették fel ellenök a jegyzőkönyv, melynek folytán marasztalásuk eszközöltetett E felfolyamodás a kir. ítélő táblára felterjesztvén, az 4257/1873 sz. a. következő végzést hozott: „A perovlás hivatalból vissza utasítottak, mert az 1840 XV. t. cz. 134 §-a pontja értelmében oly végzés ellen, mely megjelenés elmulasztása miatt hozott, perovlásnak helye nincs.” Már most quid juris?

A nyiregyházi r. cath. díszes s a bécsi világhírláttal aranyéremmel kitüntetett 3000 ft-os orgona árának némi fedezéséhez kegyes adakozásokkal járultak:

Főtisztelendő Simon Endre ur három év alatt 300 ft, most fizetett 100 ft-ot, Takács Alajos ur három év alatt 30 ft, fizetett 10 ft-ot, Sztarek Ferencz ur három év alatt 30 ft, most fizetett 10 ft-ot. Szakay Endre ur szintén három év alatt 30 ft, most fizetett 10 ft-ot. Bodnár István ur 20 ft, özv. Haezel Antalóné 10 ft, Jármy Menyhértne 10 ft, Kállay András ur 10 ft, Korányi Imre ur 5 ft, Krudy Gyula ur 5 ft, Vidliczky József ur 5 ft, Lauka József ur 5 ft, k. Horváth 5 ft, Nyiry János ur 10 ft, id. Mendek János ur 1 ft, Szeszaty Károlyné 3 ft, Nyiry Ferencz ur 5 ft, özv. Polgár Alajosné 2 ft, Hercska József 5 ft, a czipész társulat 5 ft, Csapkay Jenő 2 ft, Bencs Lászlóné 1 ft, dr. Sziklász 2 ft, Kovács Ferencz 2 ft, Kohut József 2 ft, Dobay Sándor 3 ft, Kajuh József 1 ft, Bittó László 1 ft, Bauman Pál 2 ft, öz. Major Ferenczné 1 ft, Beniczky Miksa 2 ft, Maurery Lajos 5 ft, Tangel János 1 ft, Kralovinszky Gyuláné 5 ft, Süttő József 5 ft, Gőrgy József 5 ft, Szathmáry Endre 5 ft, Havis János 3 ft, Andrásik József 5 ft, Horváth Károly 1 ft, Klimeczkó Pál 1 ft, Mihovics Ferencz 1 ft, Maza Andás 2 ft, Martin János 1 ft, Koresztényi András 1 ft, Szabó József 1 ft, Si-

pos Lajos 1 ft, özv. Lőrincz Ferenczné 10 ft, Kelenmen János 1 ft, Szentmarjay Gyula 1 ft. Összesen 311 ft. Nyiregyháza, jan. 12. 1874.

Fekete János.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

Vasuti közlekedések.

A „tiszavidéki” vasutvonatok indulása, Nyiregyházi: Miskolcz Kassa felé 5 óra 30 perczkor d. u. és 7 óra 48 perczkor reggel. Nyiregyházi Debreczen felé indul 10 óra 45 perczkor d. e. és 7 óra 18 perczkor este. Nyiregyházi indul Ungvár felé 7 óra 18 perczkor reggel, érkezik 6 óra 5 perczkor este.

Üzleti értesítés.

A nyiregyházi természetesenaknál jan. hó 17-én bejegyzett terményárak.

Piaczi ár	Kereskedési ár 100 köbölteközve
Rozs 60-90 fontos	4.90-5.00
78-80 "	0.00-0.00
79-80 "	5.20-5.25
Bura	5.60-6.12
Arpa	2.80-3.00
Zab	1.80-2.00
Tengeri	3.70-3.90
Köles	3.80-4.00
Bab, tisztá fehér	4.90-5.00
Káposztarepce	0.00-0.00
Lenmag	0.00-0.00
Gomborka	0.00-0.00
Kendermag	0.00-0.00
Mak	9.50-10.00
Napraforgóalj	
Szesz 30 fok magy. itezo	24
	16.00-17.24
	vámméza szer. 6.50-6.80
	6.50-7.00
	uj termés,
	8.00-8.75
	8.50-8.00
	6.-6.5000
	5.80-6.000
	8.00-10.500

Nyilttér.

Alulirott tisztelettel értesitem t. cz. ügyfeleimet, hogy lakásomat e hó 15-ikétől kezdve a Pazonyi-utcán, Haas Mór úr házával átellenben levő özv. Czabuchné-féle házába tettem át.

Nyiregyháza, január 15-én 1874.

Horovitz Jakob,
köz- és váltó-ügyvéd.

Felölös szerkesztő: Lukács Ödön.

HIRDETÉSEK.

Kiadó lakás.

Szarvas-utcán a 109-ik számú ház haszonbérbe kiadó. Bővebb tudósítást szerezhetni ugyanott.

Özv. Major Ferenczné.

5949 sz.
1874.

Árverési hirdetmény.

A nyiregyházi kir. törvényszék, tkvi osztálya részéről közhírré tétetik, miként Debrőczki Jánosnak íj. Koczka János elleni végrehajtási ügyében utóbbitől végrehajtás alá vont s a nyiregyházi 4593. és 4675. sz. tjkvben 4354. 4367. és 4862. részletszámok alatt bevezetett ingatlanok miután a f. évi október 9. napjára kitűzött második árverés vevők hiányában nem sikerült, a jövő 1874. február 18. napján d. e. 10 óraker ezen kir. tszék hivatalos helyiségében tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek becserón alól is el fognak adatni.

Kikiáltási ár, a 4354. sz. alatti ingatlanra 450 ft. „ 4367. sz. alattira nézve 230 „ s szükség esetében a 4862. sz. a. ingatlanra 600 „ Bánompénz 10%.

Kelt a nyiregyházi kir. tszék tkvi osztályának 1873. december 13-án tartott üléséből.

(3-1)

Papp László
a. tk. vezető.

Haszonbérlet.

A t.-lőki, — egészen újból felszerelt — révvám-bérlete e f. évi január 20-án T.-Lőkön Naimányi Tamás tisztartó ur lakásán tartandó nyilvános árverésen egymásután következő három évre ki fog adatni, a feltételek iránt alulirotnál Nyiregyháza értekezhetni.

Sztarek Ferencz

közbirókossági megbízott.

Nyiregyháza a tokaji-utca elején az „Ujvilág”-hoz ezimzett vendéglő s söresarnok mellékeépületével együtt szabadkézből örök áron eladó. Értekezhetni a tulajdonossal selyem-utcai 834-ik számú házában.

(3-2)

Puchy Pál.

Kiadó birtok.

Beszterecz község határában 415 hold tagosított birtok, mely 2/3 részben szántó 1/3 részben halastó, nádló, legelő és kaszálólóból áll, lakház és gazdasági épületekkel Sz.-György naptól kezdve 3 vagy 6 évre haszonbérbe adandó.

A válaikozni akarók értekezhetnek levél által Balla Pál tulajdonossal Biharmegyében Székelyhídon, helyben pedig Krasznay Gábor urral. (3-1)

17 szám.
1874.

Árverési hirdetés.

Néhai Dániel János és Pristyák Zsuzsanna hagyatékukhoz tartozó 1636. számú ház és fél nyilas kisteleki szőlő, folyó 1874. évi január hó 21-én délután 3 óraker a városházánál, nyilvános árverés utján elfognak adatni.

Kelt Nyiregyháza 1874. évi január 9. tartott árvaszéki ülésben.

Kmethy István.
árvaszéki jegyző.

Szabolcsmegyében az ujfehértói határrban 500 hold szántóföld, melyben 75 hold özi vetés van mart. 1-től 6 évre haszonbérbe kiadó, a haszonbérbe venni szándékozók alulirotnál Takta-Szadán Zemplénavarmegyében (u. p. és vasuti állomás Szerencs) akár levélben akár személyesen értekezhetnek.

Kelt Nyiregyháza, január 17. 1874.

(6-1)

Zabrátky Elek